

Вечная мелодия языца

«...НАША РАДАСЦЬ І НАША ТУГА»

ВЕРШЫ ПРА КАХАННЕ І ЛЮБОЎ

Яўгенія ЯНІШЧЫЦ

Я

Ноччу цёмнаю, настылаю
На сабе пагляд злаўлю:
Пакахаю — не памілю,
Сто гадоў не разлюблю!

Сяргей ПАНІЗНІК

* * *

Чысленнік Лістапада Танчэе Пад Ветрам
Кляновага Вечара Новая Страна Да Далучыць
Глухое Прадонне Да Гулкага Паднябесся Лістота
Кляновая Целецца На Шлях Наш Адвачны.

Яўгенія ЯНІШЧЫЦ

* * *

Водар лета самлела-гаркавы,
П'ю бярозавы ранак з карца.
Ты — ці вернешся ў спелыя травы?
Я — ці буду з табой да канца?

Напалову глухім аксамітам
Зарасла паміж намі сіяга.
І раздзелены бытам, нібыта,
Наша радасць і наша туга.

А касцёр, што шугаў на Купалу, —
У грудзях маіх сёння гарыць.
...Незваротнае лета настала,
Неслухмянае ліске шуміць.

Яўгенія Іосіфаўна Янішчыц — паэтка. Закончыла філалагічны факультэт БДУ (1971). Працавала ў бібліятэцы, у часопісе "Мададосьць".

Аўтар паэтычных зборнікаў "Снежныя грамніцы", "Ясельда", "На беразе пляча", "Пара любові і жалю", "У шуме жытняга святла". Член СП Беларусі (1971).

У нашым часопісе былі змешчаны інтэрв'ю з Я. Янішчыц (1988, № 3) і матэрыялы пра яе творчасць: "Паэзія любові і жалю" Л. Гарэлік (1989, № 6), "Любоў мая, ты песня і маркота..." С. Калядкі (1998, №№ 3, 4).

У палоне нягody цi славы —
Цернавая спякота вянца.
Ты — цi вернешся ў спелыя травы?
Я — цi стану тваёй да канца?

Сяргей ПАНІЗНІК

I СВЕЦІЦА ЖЫЩЁ

Журботнаю лічылкаю
зязюльчына "ку-ку"..."
Маё жыщё расінкаю
свіціца ў каласку.
І не іскрой ілжываю
спыніць мой крохкі крок...
Трымайся, звон душы маёй,
мацуйся, каласок!

На полі бою горкага,
любоў, я твой салдат.
Сярод сяброў і ворагаў
святлела слова "брат".
І я прашу не міласці,
не белай цішыні...

Сяргей Сцяпанавіч Панізнік — паэт, перакладчык. Закончыў фельчарскае аддзяленне Магілёўскага медыцынскага вучылішча (1962), факультэт журналістыкі Львоўскага Вышэйшага ваенна-палітычнага вучылішча СА і ВМФ (1967). Быў ваенным журналістам (1967 — 1976), служыў у Чэхаславакіі, потым — на Беларусі. Звольнены з арміі па адвінавачанні ў антысаветызме. Працаваў у "Вячэрнім Мінску", на Дзяржтэлерадыё, у выдавецтве "Юнацтва", у Нацыянальным навукова-асветным цэнтры імя Ф. Скарэны, цяпер у Дзяржаўным Літаратурным музеі імя Я. Купалы.

Аўтар шматлікіх зборнікаў паэзіі ("Кастры Купалы", "Палівая пошта", "Кроні надзеі", "Чало і век", "Мацярык" і інш.), дакументальнай аповесці "Браніслава". У перыядычным друку выступае па праблемах сучаснага літаратурнага працэсу. Член СП Беларусі (1967).

Хачу быць братам смеласці
і братам дабрыні.

Мая адзінакроўная,
мы пройдзем праз асцё,
каб міласэрнай краплюю
свяціла жыщё.
Ты ратайніца верная,
калі жыщё — жніўб...
Сястрыца міласэрная —
каханейка маё.

Яўгенія Янішчыц

* * *

А як хадзелася цяпла
У першых прымаразках ночы!
Разлука стрэчы абніла,
Журбою высветліла вочы.

*Пра што з палёгкай гаварыў —
На сэрца каменем упала.
Урэзкіх променях зары
Мая туга табой світала.*

*Так, ты на міг.
Так, ты, як цень.
Так, ты, як росчырк прасвятылення.
Збылося так, як ты хацеў:
Ні шкадавання, ні ўніжэння.
Збылося так, чым я жыла:
Цяпло зімы і сівер маю.
Мой боль —
На вышыні святла,
Таму і наччу мне світае.*

Сяргей ПАНІЗНІК

ПАРАТУНАК

*Пры свечках дзвюх — адзін.
Я збег у адзіноцтва...
Чароўнае сіроцтва!*

*Дамоклаў меч ільдзін
глядзіць уніз не хціва.
Адзін... Якое дзіва!*

*Пад пахай веташка —
на срэбным полі хата:
да страт маіх даплата.*

*Тут волі — да сучка
заснежанай яліны.
Адзін, ды не адзіны...*

*Агенъчык на радкі
глядзіць усмешна з грубкі:
“А дзе крыло галубкі?”
“А там, дзе кітцюркі”.*

*Угерб душы ўпілося
самотнае калоссе
размежаваных дзей.*

*Пішу пры двух агарках,
Дамоклаў меч над каркам.
І ветах-дабрадзей.*

Першае спатканне. Калі Ясельды.
Жнівень 1965 г.

Яўгенія ЯНІШЧЫЦ

ВОЛЬНАЯ ЖАНЧЫНА

*Глядзеў, калі ішла праз поле...
Сачыў, як знікла у бары...
І адпусціў яе на волю,
Бы рыбуку пушкінскі стары.*

*Ды спадзяваўся ўсё ж,
што прыйдзе,*

*Адумаецца, прыплыве.
Чакаючи — узненавідзеў
Сябе самога і яе.*

*А што ж было з маленькім
сэрцам
І нёс куды вясновы шал?
Як выбар між жыццем і смерцю —
Яе нязгасны ідэал.*

*Кругі расстання пад вачымі,
Дарог няўтульныя лаўжы...
Навошта ж воля для жанчыны,
Калі ёй цэлы свет чужы!*

Сяргей ПАНІЗНІК

НА АДВІТАННЕ

Толькі расстацца нам час наступае...

Макей Багдановіч

*Ні слова цяпер, ні радка.
І прыйдзецца гэтак вось жыць.
Нямее рака, як рука,
якая пад скроняй ляжыць.*

*Я крыўду, як бор, абыду,
аслухаю: помніць, баліць...
Дзялілі расстання бяду,
маўчання бяду не здзяліць.*

*Цяпер толькі неба адно
палоць будзе нашы сляды.
Але ў яго зорнае дно
зірні калі-небудзь і ты!*

Яўгенія ЯНІШЧЫЦ

* * *

*Плыве да ног гарэза-хваля,
І нападаюць на пясок
Каліны вогненнай каралі
І лугу тонкі паясок.*

*Вясковы ўклон табе, о мора!
Я ўся твая — але на крок:
Баюся, змыеш ты на гора
Каліны вогненнае сорам
І лугу крэўны паясок.*

Сяргей ПАНІЗНІК

СОНЦАЗАХАД НАД МОРАМ

*Мы ішлі неспакойным берагам
на краёчку ягоным белым.
І ласкавыя хвалі
нас пераймалі.
А над хвалаю чайкі, чайкі...
Грэбні хваляў звіняць, як чаркі.
Не прыбой — белагрывая горка...
І чаму нам кryчалі “горка”?*

Яўгенія ЯНІШЧЫЦ

АНДРЭЮ

*Aх, не бойся: гэта сэрца
Развярэдзіла ўспамін.
Нікуды мне не падзеца
Без цябе, мой мілы сын!
Нат калі я ў скрусе
слотнай —
Я з табой, малы мядзведзь.
І пры мне твая турбота:
“Без мяне, глядзі, не едзь!”
Усміхнецца, непакора,
Голос — срэбрам у бары:
І ў дарозе невядомай
Нельга мне расслабіць крок.
Хто ж мяне чакае дома,
Апрача цябе, сынок?*

Сяргей ПАНІЗНІК

СЦЕЖКА СЫНА

*Жыццё пякучае не стыне,
хация і чую халадок:
спыняюся на той сцяжыне,
якой прыходзіш, мой сынок.*

Яўгенія Янішчыц з сынам Андрэем.
Юрмала. 1974 г.

З табою сёня нам сустрэча
дазволеная на паўдня.
Як тут забыць, мая малеча:
была сям'я, была радня...

Із корнем вырваная вёсны
свае расцёрлі каташкі:
твае бацькі згубілі вёслы
на самым стрыжані ракі.
Ні перад кім не апраўдацца
за той шалёны крыгаход.
Сын, памажы мне бацькам звацца
не толькі ў сёняшні прыход...

Табе пара ісці дахаты,
— Да пабачэнайка, дзіця!

Як рэха, чую слова “тата”.
на сцежцы горкага жыцця.

Усё зраблю, каб толькі злому
табе не вырасці між нас.
Сын, памагу твайму я слову...
— Да пабачэння! Ўдобрый час!

Яўгенія ЯНІШЧЫЦ

* * *

Схлынуць гады, як за вадою,
Ды не растане праменьчык свята.
...Была тваёй маладою журбою,
Тваёй ахоўнай арліцай была!

Каб не глядзелася ў вочы ажына
І каб ваўчыннік рук не калоў, —
Тваю калысачку

з лёну і жытам
І з наймацнейшых пляла каранёў.

Зорка сачу, каб не збіўся з дарогі,
Змоладу каб не запляміў жыццё.
Востры каменьчык — пад мае ногі!
Пад мае рукі — шыты і асцё.

Гордае ішчасцейка, мая сямейка,
Ты па слядах маіх слёз не рассей,
Сыне мой першы,
наіўны Андрэйка,
І сын мой апошні,
мужны Андрэй!

Сяргей ПАНІЗНІК

ПАЦЕРКІ ЗОР

Імчым. Гарача рэйкам.
І звоняць правады.
А мы ўдваіх з Андрэйкам
падалей ад бяды.
Маўчым. Зусім даросла.
Чыя з задум гарчэй?

Сяргей Панізнік з сынам Андрэем. Юрмала, 1974 г.

*Ісці ў жыцці — не проста,
і ехаць — не лягчай,
калі няма вяртання
на ачужэлы двор...
Глядзець удвух мы станем
на пацерачкі зор.
Сынок, даедзем! Суму
не спапяліць надзей.
І выспелім задуму
між станцый і людзей.
Ляцім, Грукочутць рэйкі.
Жыцце вядзе свой рэй.
...Чакальна з-за Андрэйкі
елядзіць у свет — Андрэй.*

Яўгенія Янішчыц

* * *

*У маладой журбе
Мой новы дзень імжыць.
З табой і без цябе
Я прывыкаю жыць.*

*I долі не кляну,
Жыву такой, як ёсць.
Гарчай ад палыну
Світае маладосць.*

*Мядовы пах сянца,
Туман — што сырадой.
...Каханы,
да канца
Абраны ты другой.*

*Любvi не наталіць
Скупой даждэжынкай дня.
А жыць — пакуль баліць
На сэрцы вышыня.*

Сяргей ПАНІЗНІК

ДВА ПРОМНІ

*Што ёсць радней на гэтым свеце?
Зацалаваная шчака!
Смяюца ласкавыя дзеци —
мае сыночак і дачка.*

*Я халады свае не помню,
пякучы забываю крок.
Працяж жыцця — двухкрылы промнік —
мае дачушка і сынок.*

*Вы падымаецеся ў вырай,
вы — два вытокі з ручайка.
Жывіце доўга, светла, шчыра,
мае сыночак і дачка.*

*Пачнече новае вы веице,
гадоў разгоніце чаўнок...
Што ёсць радней на гэтым свеце?
Мае дачушка і сынок.*

Яблыня Андрэя, Ганна Рыгораўна і Сцяпан Дзмітравіч Панізінкі
і Яўгенія Янішчыц на сядзібе ў Юрмале. Восень 1973 г.

Яўгенія Янішчыц

Помню, помню праз гады,

Спейная ваколіца:

"Выпі, золатца, вады,

Сэрца супакоіца".

Да крынічнай, спакайнай —

Сцежкі-птушкі вольныя,

Трынцаць вёснаў за спіной,

А ці ўсё спакойныя?

Мне дарогі не пытаць,

Сонейка высокага.

А як жа стану сущашаць

У горы сябра-сокала?

Ды, вядома, як тады

Ты мянэ, ваколіца:

"Выпі, золатца, вады,

Сэрца супакоіца".

Сяргей ПАНІЗІНКІ

*Вунь — сярод хатняга посуду —
Чаша цярпення.
З кожнага непараразумення
дабаўляюча кропелькі вадкасці
незразумелай якасці.*

*Пуд солі раствораны ў Чашы,
мядовыя месяцы насы...
О Чаша цярпення з сервіза маладажонаў!
Хоча не хоча мая сям'я, —
я кроплю туды і жонка;
жонка кроплю туды і я...
Поўніца наша Чаша...*

Яўгенія Янішчыц

*Вазьму свой лёс і перайначу!
Як лёгка сказана! Мана:
Плачу за горкую удачу
Расяйн кропелькай віна.*

*Яе на мой прыезд чаканы
Расціла мама цэлы год.
А год апаў, як ліст каляны,
А год гарчыць, як позні мёд.*

*З плячэй адкінуўшы турботы,
Імкнуся стаць я весялей
Ці не таму,
што адзіноту
Баюся выдаць на сяле?*

*Бо тут усё сваёй хадою:
І першы ліст, і першы гром,
І певен з поўнай маладою,
І Камарыха з Камаром.*

Сяргей ПАНІЗНІК

ЗНИКАЕ БОЛЬ...

Прыдумкі

недасведчаным
дарую,

Знікае боль у стылай цішыні...
Жыву я!

Вы ўсе бачыце — жыву я!
І мае плечы
распрамляюць дні.
І каліўца, якое нікла долу,
з-пад сэруца вымкне,

нагавор міне,

...А сёня я збіраюся дадому,
каб там

вясёлым

бачылі мяне,

Сяргей ПАНІЗНІК

P. S.

НЕПАЭТЫЧНЫЙ ЗГДКІ 73-ГА ГОДА

Я знаю: свет багаты на любоў,
Бо толькі у разлюбленых — нянявіець.

Луцівіа Нішчыці

Пераблыталіся лічбы:
7 на 3 і 3 на 7...

З іх на нашыя ablічы
рэпрэсійны пыл асеў.

Па глумлівай завідзёнцы
сперазаў сямейку гуже,
І — вараг паэтнай жонцы
класава няпільны муж.

У падозры, ў паняверцы
разрываліся вузлы,
І з атрутай лез у сэрцы
асабісцкі смоўжыськ злы.

На вяселлі Андрэя і Юлі. Мінск. Ліпень 1998 г.

Пацяшаліся абозна
канкурсанты на любоў.
Як заўжды, было запозна
для сапраўдных добрых слоў.

І маю віну прабач ты,
з 37-га той зык:
здзёр ён з ясельдзянской мачты
востры ветразя язык.

Што змаглі мы? Непадзельны
твор змаглі мы нарадзіць:
і глядзіць Андрэй вясельны
на каханачку глядзіць.